

Міністерство освіти і науки України

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ніжинський агротехнічний інститут

Факультет агротехнологій та економіки

Кафедра природничо-математичних дисциплін
та загальноінженерних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Галина МАКЕДОН

" 01 " 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ І ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ступінь освіти	бакалавр
галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»
спеціальність	201 «Агрономія»
освітня програма	Агрономія

Ніжин – 2022 рік

Робоча програма з дисципліни «Безпека праці і життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія» освітньої програми «Агрономія»

Розробники:

Заболотній О.А., к.п.н., доцент кафедри природничо-математичних та загальноінженерних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри природничо-математичних та загальноінженерних дисциплін

Протокол від "30" червня 2022 року № 16

Завідувач кафедри

(підпис)

Тетяна КРЕСАН

(ПІБ)

Схвалено проектною групою освітньої програми Агрономія

Гарант освітньої програми

(підпис)

Андрій СЕМЕНІХІН

(ПІБ)

© Заболотній О.А., 2022 рік

© НАТІ, 2022 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни Безпека праці і життєдіяльності складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр/магістр галузі знань Аграрні науки та продовольство формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета курсу – полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання вивчення дисципліни полягає:

1. передбачення опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях;
2. в формуванні мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.
3. в оволодінні сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій..

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що їй передують: історія української державності, філософія, фізичне виховання; агроекологія, ботаніка;

дисципліни, що забезпечуються: сільськогосподарські машини та машиновикористання в рослинництві, польове та лучне кормовиробництво

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Агрономія спеціальності 201 Агрономія

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

1. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Організувати результативні і безпечні умови роботи.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>20 Аграрні науки та продовольство</u>	Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність - <u>201 Агрономія</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		2022-й	2023-й
		Семестр - 1	
		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 4,6 аудиторних – 1,3 самостійної роботи студента – 13,3	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		70 год.	80 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: <u>екзамен</u>			

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Правове і нормативне регулювання охорони праці.

Тема 1. Вступ до курсу. Основні поняття. Зміст і соціально-економічне значення безпеки праці. Курс "Безпека праці і життєдіяльності", його завдання в справі підготовки спеціалістів і зв'язок з іншими дисциплінами. Основні терміни та визначення в галузі безпеки праці. Правові та теоретичні основи безпеки праці і життєдіяльності

1. Завдання вивчення курсу.
2. Терміни в галузі охорони праці
3. Основні нормативні документи, які регламентують охорону праці в Україні.

Тема 2. Виробниче середовище і його вплив на людину

1. Характеристика видів виробничої діяльності.
2. Елементи умов праці.
3. Вплив мікроклімату на працездатність людини.
4. Вплив шкідливих речовин на організм людини.
5. Класифікація чинників впливу на формування умов праці.
6. Елементи умов праці.
7. Оптимальні і шкідливі умови праці.
8. Санітарні норми і їх класифікація.
9. Гранично допустимі рівні виробничих факторів.

Тема 3. Теоретичні основи безпеки праці.

1. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих факторів, принципів.
2. Фізичні, хімічні і біологічні чинники, їх нормування з урахуванням часу дії.
3. Джерела травмування та причини професійних захворювань.
4. Психофізіологічні можливості людини.
5. Психофізіологічні чинники і їх вплив на безпеку праці.
6. Виробничий колектив і безпека праці.

Змістовий модуль 2. Основи виробничої безпеки.

Тема 4. Електробезпека в енергоустановках. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах

1. Технічні та організаційні заходи захисту від ураження електричним струмом..
2. Захисне заземлення та занулення електроустановок.
3. Організація Безпечної експлуатації електроустановок. Вимоги до персоналу. Електрозахисні засоби і заходи.
4. Причини та наслідки пожеж.
5. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.

6. Класифікація вибухо-небезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон.

7. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння

Тема 5. Основні заходи безпеки при роботі на полях з отрутохімікатами та добривами. Перша домедична допомога

1. Причини та наслідки отруєнь хімікатами.

2. Класифікація отруйних і небезпечних речовин.

3. Основні засоби захисту працюючого персоналу з отрутохімікатами та добривами

4. Види травм

5. Надання домедичної допомоги при різних травмах

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек.	п.	лаб.	с.р.		лек.	п.	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1 (1,5 кредити ECTS). Правове і нормативне регулювання охорони праці										
Тема 1. Вступ до курсу. Основні поняття. Зміст і соціально-економічне значення безпеки праці. Курс "Безпека праці і життєдіяльності", його завдання в справі підготовки спеціалістів і зв'язок з іншими дисциплінами. Основні терміни та визначення в галузі безпеки праці. Правові та теоретичні основи безпеки праці і життєдіяльності	15	2	2		11	23	2			21
Тема 2. Виробниче середовище і його вплив на людину	15	2	2		11	12	2	2		8
Тема 3. Теоретичні основи безпеки праці	15	2	2		11	10				10
<i>Разом за ЗМ 1</i>	45	6	6		33	45	4	2		39
Змістовий модуль 2 (1,5 кредити ECTS). Основи виробничої безпеки										
Тема 4. Електробезпека в енергоустановах. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	24	2	2		20	22		2		20
Тема 5. Основні заходи безпеки при роботі на полях з отрутохімікатами та добривами. Перша домедична допомога	21	2	2		17	23		2		21
<i>Разом за ЗМ 2</i>	45	4	4		37	45		4		41
<i>Усього</i>	90	10	10		90	90	4	6		80

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом:	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічний аналіз витрат підприємства внаслідок випадків травматизму та професійних захворювань	2
2	Параметри мікроклімату виробничих приміщень. розрахунок повітрообміну	2
3	Розрахунок природного освітлення	2

4	Дослідження дії електричного струму на організм людини. Визначення видів та кількості первинних засобів пожежегасіння	2
5	Охорона праці при роботі з пестицидами. Загальні принципи надання медичної допомоги у разі невідкладних станів	2
	Разом:	10

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
	Разом:	

Примітка. Вказуються таблиці лише тих форм аудиторних занять, які передбачені робочим навчальним планом.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	4
2.	Організація охорони праці на підприємстві	4
3.	Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень	4
4.	Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень.	4
5.	Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	4
6.	Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.	4
7.	Небезпеки природного походження.	4
8.	Біотичні небезпеки	4
9.	Небезпеки техногенного походження.	4
10.	Небезпека в умовах надзвичайних ситуацій.	3
11.	Небезпеки в інформаційній сфері (інформаційна війна, прийоми маніпуляції, конфліктологія).	3
12.	Соціально-психологічні небезпеки.	3
13.	Визначення виробничих травм. Складання форми Н1.	3
14.	Промислова токсикологія. Гігієна праці	3
15.	Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі	3
16.	Основні види інструктажів з охорони праці	3
17.	Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності	3
18.	Алгоритм допомоги при отруєннях.	3

19.	Алгоритм допомоги при переломах та ураженнях струмом	3
20.	Алгоритм допомоги при кровотечах та утопленнях	3
	Разом:	70

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни (як приклад);

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. Методи навчання

Словесні методи: розповідь, лекція, пояснення, опис, бесіда

Наочні методи: демонстрування вчителем предметів, ілюстрацій засобами демонстрації, інформатики.

Практичні методи: практичні та лабораторні роботи.

5. Форми контролю, методи і критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

До основних форм контролю відносяться:

- залік.

До основних методів оцінювання відносяться:

- опитування;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- індивідуальні завдання;
- тестування;
- оформлення та розрахунки практичних робіт;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю. Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності агрономія, освітньої програми.

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5		
20	20	20	20	20	30	100

Результати навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в Інституті за 100-бальною шкалою та національною шкалою, що доводяться

до відома здобувачів вищої освіти на першому занятті. Загальна оцінка визначається, як сума балів за всі виконані завдання.

Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна доповідь
Навчальний результат 1	+	+	+	+

Критерії оцінювання

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Екзаменаційна оцінка	Залік
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
0-59	незадовільно	Не зараховано

6. Рекомендована література

Основна література

1. Войналович О.В. Працехоронні засади у схемах, таблицях і графіках: Навчальний посібник. Видання 2-ге, доопрацьоване. / Войналович О.В. – К. : Основа, 2012. – 144 с.
2. Закон України «Про охорону праці», 2003.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», 1999
4. Конституція України, 1996.
5. Кодекс законів про працю України.
6. Любимова Н.О. Охорона праці в галузі / Н.О. Любимова Навчальний посібник // Х. : ХНАУ. = 2017. = 160 с.
7. Любимова Н.О. Охорона праці при виконанні робіт із захисту рослин / Н.О. Любимова, Ю. Ю. Рябченко // Х. : ХНАУ. = 2018. = 260 с.

Додаткова:

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
3. Закон України «Про пожежну безпеку».
4. Кримінальний кодекс України.
5. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці на підприємстві». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
6. НПАОП 0.00-4.09-17 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Затверджене Наказом Держпраці від 21.03.2017 р. № 55.
7. НПАОП 0.00-4.12-15 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Затверджене Наказом Держпраці від 26.01.2015 р. № 15.
8. НПАОП 0.00-4.01-08 «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту». Затверджене Наказом Держгірпромнагляду від 24.03.2008 р. № 53.
9. НПАОП 01.1-1.01-00 «Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві» Затверджені наказом Мінпраці України від 11.08.2000 р. № 202.
10. НПАОП 0.00-1.04-07 «Правила вибору та застосування засобів індивідуального захисту органів дихання». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду України від 28.12.2007 р. № 331.
11. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Затверджені Наказом Держгірпромнагляду України від 6.03.2010 р. № 65
12. НАПБ А.01.001-2004 «Правила пожежної безпеки в Україні». Затверджені Наказом МНС України від 19.10.2004 р. № 126.

13. НАПБ В.01.057-2006/200 «Правила пожежної безпеки в агропромисловому комплексі України». Затверджені Наказом МНС України від 04.12.2006 р. № 730/770.

14. НПАОП 0.00-6.02-04 «Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». Затверджений Постановою КМ України від 25.08.2004 р. № 1112.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Жидецький В. Ц., Джигерей В. С., Мельников О. В. Основи охорони праці. – Львів: Афіша, 1999. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu.km.ua/referats/book/oor.html>

2. Загальні основи безпеки життєдіяльності. - Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/238/76/1/1/>

3. Закон України про охорону праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.

4. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

5. Полевич О. В., Сегіда К. Ю. Охорона праці та охорона праці в галузі: методичні вказівки для самостійної роботи студентів, які навчаються за напрямом підготовки «Географія» та зі спеціальності «Економічна і соціальна географія». – Харків, 2012. – 32 с.

6. Теоритичні основи БЖД. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/1376102550810/bzhd/teoretichni_osnovi_bzhd